

รวีวรรณ ขำพล

บรรณารักษ์ ชำนาญการพิเศษ
หอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

120 ปี มหิดลอดุลยเดช

ในวโรกาสครบ 120 ปี แห่งการพระราชสมภพของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ในวันที่ 1 มกราคม 2555 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ได้จัดทำหนังสือ “120 ปี มหิดลอดุลยเดช” ซึ่งได้รวบรวมพระราชประวัติ เอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ บทความเฉลิมพระเกียรติ และผลงานที่สืบสานถึงพระราชปณิธานของพระองค์

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ทรงเป็นพระราชบิดาแห่งพระมหากษัตริราชเจ้าแห่งบรมราชจักรีวงศ์ 2 พระองค์ คือ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 และพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช รัชกาลปัจจุบัน และทรงเป็น “พระบิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบันและการสาธารณสุขของไทย” ทรงประกอบพระกรณียกิจเพื่อพัฒนาประเทศในหลายด้าน เช่น การอุดมศึกษา การแพทย์ การสาธารณสุข การพยาบาล เกษตรกรรม ทนตกรรม การประมง การสังคมสงเคราะห์ และกองทัพเรือ เป็นต้น

ผู้แต่ง	มหาวิทยาลัยมหิดล. คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
ชื่อเรื่อง	120 ปี มหิดลอดุลยเดช : 120 Years of Prince Mahidol
บรรณาธิการ ฉบับพิมพ์	สรวิใจ แสงวิเชียร และคณะ พิมพ์ครั้งที่ 2
ข้อมูลการพิมพ์	กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชซิ่ง, 2555.
จำนวนหน้า	391 หน้า : ภาพประกอบ.
ISBN	978-974-8469-48-5
ราคา	-

เนื้อหาหนังสือเล่มนี้ ประกอบด้วย พระราชประวัติ พระนิพนธ์และเอกสารจดหมายเหตุ บทความเฉลิมพระเกียรติ บทความสืบสานพระราชปณิธาน และภาคผนวก

พระราชประวัติ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงสงขลานครินทร์ ทรงบรรยายเรื่อง “สมเด็จพระเจ้าพี่นางมหิดลอดุลยเดช” เมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2526 ณ ห้องบรรยายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ดังความตอนหนึ่งว่า “ข้าพเจ้ามีความภูมิใจและยินดีที่สุดที่จะมาเล่าพระประวัติของผู้ที่จะเรียกต่อไปว่า “ทูลหม่อม” และพยายามที่จะมาเข้าใจกับทุกคนว่า **อุดมคติของท่านคืออะไร** และพยายามตอบคำถามที่คนทุกคนเคยคิดเคยถามตัวเองบางครั้งว่า **คนเรานั้นเกิดมาทำไม** และโดยเฉพาะตัวของตัวคุณเองนี้ เกิดมาเพื่ออะไร เหมือนเราจะพยายามมาหาคำตอบต่อคำถามทำไมนี้ของทูลหม่อม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะมาตอบคำถามว่า **ทำไมท่านจึงได้มาเป็นแพทย์**”

พระนิพนธ์และเอกสารจดหมายเหตุ

ประกอบด้วยเอกสารลายพระหัตถ์ จดหมายโต้ตอบเรื่องต่าง ๆ และพระนิพนธ์ บทความเรื่อง โรคทุเบอร์คูโลสิส หรือที่เรียกว่า วัณโรค กล่าวถึงหัวข้ออาการของโรค วิธีบำบัด ความประพฤติเบ็ดเตล็ด อาการหาย ถ้าญาติพี่น้องหรือคนในบ้านเจ็บเป็นโรคทุเบอร์คูโลสิส ท่านควรจะทำอย่างไร การป้องกันไม่ให้โรคแพร่หลายต่อไป ตัวโรคเหล่านี้อยู่ที่ไหน ติดต่อกันได้อย่างไร สาเหตุที่จะทำให้อ่อนกำลังลงได้ โรค

ทุเบอร์คูโลสิสในอวัยวะอื่น และวิธีช่วย

พระนิพนธ์เรื่อง วิธีปฏิบัติการสุขาภิบาล (Practical Sanitation) มีเนื้อหาประกอบด้วย คำนำ กิจการณีสถาธรรณสุข ซึ่งแบ่งเป็นสามชนิด คือ สุขวิทยา เวชกรรมกันโรคและการปราบโรค และสุขาภิบาล กิจการณีสถาธรรณสุข วิธีที่จะประกอบการสุขาภิบาล ความรู้ซึ่งจำเป็นสำหรับที่จะประกอบการสุขาภิบาล เวลาและวิธีสอน เครื่องมือ ความสำคัญของอุจจาระ โรคที่เกิดด้วยการจัดการควบคุมการถ่ายอุจจาระไม่เรียบร้อย การเปลื้องของ การเก็บไข่ อุจจาระคืออะไร อุจจาระมีโทษอย่างไร เขตอันตรายและราคาของอุจจาระ และปัสสาวะ

ทั้งพระนิพนธ์เรื่อง โรคทุเบอร์คูโลสิส และวิธีปฏิบัติการสุขาภิบาล มีบทความแปลฉบับภาษาอังกฤษไว้ด้วย

นอกจากนี้ยังมีพระนิพนธ์เรื่อง Siriraj Hospital Plan 1925 และพระวิจารณ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงสงขลานครินทร์ ว่าด้วยการแปลทั่วไป การแปลตำราแพทย์และวิทยาศาสตร์ พระองค์ได้กล่าวถึงการแปล ไว้ดังนี้ (หน้า 165)

“การแปลหนังสือต่างประเทศเป็นภาษาไทยเป็นของยาก เพราะไม่แต่ต้องแปลภาษาเท่านั้น โดยมากต้องแปลความคิดต่างประเทศให้เป็นความคิดภาษาไทยโดยแท้ด้วย เพราะวงความคิดของชาวต่างประเทศ เช่น ชาวยุโรป เป็นต้น ผิดกับวงความคิดของคนไทยมากจะแปลแต่ภาษาเท่านั้น คือ Translation จะไม่ทำให้เรื่องราวแจ่มแจ้งอันใด ต้องทำการขยายอรรถ คือ Interpretation ด้วย เพื่อที่เรื่องนั้นจะได้เข้าอยู่ในวงความคิดของคนไทยด้วย

ด้วยเหตุที่ได้กล่าวมานี้ ลักษณะของการแปลที่
จะนับว่าบริบูรณ์ได้ จึงต้องมี 4 ประการ

1. แปลถ้อยคำให้ถูกต้อง
2. แปลให้ได้เนื้อเรื่อง
3. แปลให้ได้สำนวนของผู้แต่งไว้
4. แปลลงความคิดต่างประเทศให้ไทย
เข้าใจหรือแปลลงความคิดต่างประเทศให้เข้าใจ
ความคิดไทย”

บทความเฉลิมพระเกียรติ

ประกอบด้วยบทความเรื่อง เฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระราชบิดา เจ้าฟ้ากรมหลวงสงขล
นครินทร์ โดย พลตรี หม่อมเจ้าปรีดิเทพย์พงษ์
เทวกุล เรื่องพระคุณธรรมของทูลกระหม่อม
โดย หลวงถวิลเศรษฐพานิชการ และเรื่องทูล
กระหม่อมฯ ที่เคารพรักของนักเรียนไทยใน
สหรัฐอเมริกา สุนทรพจน์ของพระพิศาลสุขุมวิท
ณ หอประชุมราชแพทยาลัย ในวันมหิดล พ.ศ.
2510 ซึ่งมีข้อความตอนหนึ่งที่น่าสนใจคือ

“เวลานั้นพระองค์ท่านมีพระดำริว่า
ประเทศไทยต้องการคนไทยที่มีความรู้ ความ
ชำนาญในสองวิชาชีพจำนวนมาก คือวิชา
แพทย์และช่างเพื่อก่อสร้างเมืองไทยให้

เจริญก้าวหน้า ให้ทัดเทียมกับประเทศที่
เจริญแล้ว และเพื่อความผาสุกของชนชาว
ไทย”

บทความเรื่อง พระจริยวัตรและน้ำพระทัย
ของสมเด็จพระราชบิดา เจ้าฟ้ากรมหลวงสงขล
นครินทร์ สุนทรพจน์ของนายแพทย์จำรัส
ศิริสัมพันธ์ ณ หอประชุมราชแพทยาลัย ในวัน
มหิดล พ.ศ. 2511 ซึ่งกล่าวถึง ประวัติส่วนตัว
พระจริยวัตรแรกที่ประทับใจ พระเมตตาคุณต่อ
ผู้กระทำผิด ทรงพิจารณาบุคคลในที่ลับและด้วย
พระองค์เองด้วยน้ำพระทัยอันกว้างขวาง ทรง
โปรดผู้ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริงและมีแผน
งาน ไม่ทรงถือพระองค์ราวพอกับลูก ไม่ทรง
โปรดเงิน ไม่ทรงโปรดการจำกัดสิทธิเสรี ไม่
โปรดคนฉลาด รับสั่งว่า “ไม่ซื้อ” ไม่โปรดคนที่มู
เอาแต่การเรียน มีพระจริยวัตรเยี่ยงสามัญชน
และรอบคอบทุกแง่ทุกมุมต่อบุคคลที่ทรงเห็น
ว่าด้อยในชั้นเชิงหรือความรู้ ทรงเมตตาเผื่อแผ่
ผู้ตกยาก ทรงเห็นใจปากท้องของผู้ยาก และ วัน
“ฟ้าดับ”

นอกจากนี้ยังมีบทความเฉลิมพระเกียรติ
อีกหลายเรื่อง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย
ศาสตราจารย์คัลลุ่ม วัชรโรบล ศาสตราจารย์

ทันตแพทย์สี สิริสิงห พระสุทธิอรรัตนธมน์
ศาสตราจารย์ นายแพทย์สวัสดิ์ แดงสว่าง
ศาสตราจารย์ นายแพทย์อุดม ไปะชะกฤษณะ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุด แสงวิเชียร
ศาสตราจารย์นายแพทย์อำนาจ เสมรสุต
ศาสตราจารย์ นายแพทย์เต็ม บุญนาค และ คุณ
หญิงพิณพากย์พิทยาภท (จ่านง เมืองแมน)

สืบสานพระราชปณิธาน

ประกอบด้วยบทความเรื่อง พระราชกรณียกิจ
ของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม
พระบรมราชชนก ที่เชื่อมโยงถึงปัจจุบัน เขียนโดย
ศาสตราจารย์พิเศษ นายแพทย์สรวิจ แสงวิเชียร
ที่ปรึกษาคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล กล่าว
ถึงพระราชกรณียกิจด้านการศึกษา ซึ่งนำความ
เจริญมาสู่การศึกษาสาขาต่าง ๆ กล่าวคือ การ
ศึกษาแพทย์ การศึกษาทันตแพทยศาสตร์ การ
ศึกษาเภสัชศาสตร์ การศึกษาสาธารณสุขศาสตร์
การศึกษาศาสตร์ การศึกษาวิทยาศาสตร์
การศึกษาศาสตร์ และการศึกษาวิทยาศาสตร์
และการอุดมศึกษา รวมทั้งพระราชกรณียกิจ
ด้านการบริการการแพทย์และการสาธารณสุข
และสมเด็จพระบรมราชชนกกับการค้นคว้าทาง
วิทยาศาสตร์การแพทย์

และบทความเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ “พระเจ้า
อุบัติมา เพื่อทำให้โลกนี้ดีขึ้น” โดย ศาสตราจารย์
นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี “จิตวิญญาณ
สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลกับมหากาพย์การสาธารณสุข
ไทย” โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์
ประเวศ วะสี กรรมการสภามหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ทรงคุณวุฒิ “สืบสานเจตนารมณ์บิดาแห่งการ
แพทย์แผนปัจจุบันและการสาธารณสุขไทย”
โดย นายแพทย์ไพจิตร วราชาติ ปลัดกระทรวง
สาธารณสุข “พัฒนาการของระบบสุขภาพบน

ฐานการสร้างและใช้ความรู้” โดย นายแพทย์
สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์ เลขาธิการมูลนิธิสาธารณสุข
แห่งชาติ นอกจากนี้ยังมีเรื่อง “ทุนการกุศลของ
สมเด็จพระบรมราชชนก” “ทุนพระราชมรดก
สมเด็จพระบรมราชชนก” และ “รางวัลสมเด็จพระ
เจ้าฟ้ามหิดล”

ภาคผนวก

ท้ายเล่มมีภาคผนวก รวบรวมภาพถ่าย
ฉลองพระองค์ชุดต่าง ๆ จากห้องแสดงฉลอง
พระองค์ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร พระบรม
ราชชนก คู่ราชนาถมหิดลอดุลยเดช ประกอบ
ด้วยฉลองพระองค์ชุดเสื้อน้อยนายทหารเรือ
เยอรมัน ชุดสโมสรจักรพรรดินาวิกโยธม้น ชุด
นายเรือตรีแห่งราชนาถวิสัยาม ชุดเสื้อน้อยนาย
ทหารเรือ ยศชั้นนายนาวาเอก ชุดเสื้อใหญ่นาย
ทหารเรือ ยศชั้นนายนาวาเอก ชุดสโมสรเต็มยศ
นายเสือป่า ยศชั้นนายกองโท กรมนักเรียน
เสือป่าแพทย์ และชุดเต็มยศนายเสือป่า ยศชั้น
นายกองโท กรมนักเรียนเสือป่าแพทย์ นอกจากนี้
นี้เป็นภาคผนวกเกี่ยวกับข้อมูลและภาพตรา
ไปรษณีย์ที่ระลึก 120 ปี วันคล้ายวันพระราช
สมภพ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดช
วิกรม พระบรมราชชนก เนื้อหาของหนังสือเล่ม
นี้ล้วนน่าสนใจ มีภาพประกอบที่สวยงาม หาอ่าน
และหาดูได้ยาก ผู้อ่านจะได้ทราบถึงข้อมูลในแ่ง
มุมต่าง ๆ เกี่ยวกับสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร
อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก รวมทั้ง
พระราชปณิธานของพระองค์ท่าน

“ขอให้ถือผลประโยชน์ส่วนตนเป็นที่สอง
ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง
ลาม ทรัพย์และเกียรติยศ จะตกมาแก่ท่านเอง
ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งวิชาชีพไว้ให้บริสุทธิ์”

๒๕๖๓